

13. Kotler, P. Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control [Text] / P. Kotler. — Prentise-Hall, 1991. — 686 p.
14. Burakovsky, I. The impact of an FTA between Ukraine and the EU [Text] / I. Burakovsky, V. Movchan, T. A. O'Keefe, S. Ulgen, O. Shnyrkov. — Oxford Economics, 2012. — 138 p.
15. Ivaniuta, V. F. Stan i problemy vyrobnytstva produktsii svynarstva Ukraini [Text] / V. F. Ivaniuta, N. M. Beidyk // Ahrosvit. — 2008. — № 10. — P. 25–27.
16. Antoniuk, P. O. Zberezhennia eksportnoho prodovolchoho potentsialu Ukrainy [Text] / P. O. Antoniuk // Ekonomika APK. — 2002. — № 1. — P. 110–113.
17. Kravchenko, O. I. Rynok svynyny — suchasni vymohy klasyfikatsii tush [Text] / O. I. Kravchenko, A. A. Hetia // Prybutkove svynarstvo. — 2012. — № 5 (11). — P. 34–42.
18. Derevyankin, T. Vitchyzniana ekonomichna dumka pro derzhavu i suspilni instytuty v systemi rynkovoho hospodarstva na rubezhi XIX-XX st. [Text] / T. Derevyankin, O. Kostyushko // Ekonomika Ukrainy. — 2003. — № 11. — P. 74–79.
19. Kuzubov, M. V. Analiz i otsinka sytuatsii na rynku ahroprodovolchikh tovariv [Text] / M. F. Kuzubov // Ekonomika APK. — 2002. — № 6. — P. 88–92.
20. Kravchenko, R. G. Matematicheskoe modelirovanie ekonomicheskikh protsessov v sel'skom hoziaistve [Text] / R. G. Kravchenko. — M.: Agropromizdat, 1978. — 428 p.
21. Kostner, U. Osnovy analizu ahrarynoho rynku [Text] / U. Kostner; by ed. O. Nivievskiy. — K.: ADEF-Ukraina, 2012. — 486 p.

ОПЫТ РЕГУЛИРОВАНИЯ РЫНКА АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ В СТРАНАХ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

В работе рассмотрены подходы к регулированию рынка агропродовольственной продукции в странах ЕС с применением

инновационных, научно обоснованных правил распределения ресурсов. Исследованы фундаментальные принципы регулирования рынка агропродовольственной продукции в странах ЕС, которые заложены в нормативно-правовой базе в контексте регламентов, директив и решений обязательных к исполнению. Выделены пути реализации опыта регулирования рынка агропродовольственной продукции ЕС в Украине.

Ключевые слова: регулирование, аграрная политика, отрасль, агропродовольственный рынок, рынок свинины, глобализация, Европейский Союз.

Вдовенко Наталія Михайлівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, Україна, e-mail: nata0409@gmail.com.

Шепелев Володимир Сергійович, здобувач, кафедра глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, Україна.

Вдовенко Наталья Михайловна, доктор экономических наук, доцент, заведующий кафедрой глобальной экономики, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, Киев, Украина.

Shepelev Vladimir Sergeevich, соискатель, кафедра глобальной экономики, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, Киев, Украина.

Vdovenko Natalia, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, e-mail: nata0409@gmail.com. Shepelev Vladimir, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

УДК 332.142:336.153.1:336.143.23
DOI: 10.15587/2312-8372.2015.52202

Кваша Т. К.

ФІСКАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ: МОДЕЛІ ЇЇ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Однією з цілей програми діяльності уряду України є децентралізація та регіональний розвиток, максимальна передача функцій на місцевий рівень, у т. ч. додаткових бюджетних повноважень. З метою обґрунтування економічної доцільності бюджетної децентралізації систематизовані існуючі моделі взаємозв'язку між фіскальною децентралізацією та економічним зростанням та запропоновано підхід до побудови моделі впливу фіскальної децентралізації на економічний розвиток регіонів України.

Ключові слова: фіскальна децентралізація, економічний розвиток, моделювання.

1. Вступ

Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» пріоритетами розвитку України є децентралізація та реформа державного управління, метою політики яких є відхід від централізованої моделі управління в державі, побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування. Для успішного впровадження бюджетної децентралізації необхідно обґрунтувати її економічну доцільність, знайти оптимальну структуру

формування місцевих бюджетів та оцінити якість прийнятих нормативно-правових актів у цій сфері. Такі задачі можна вирішити за допомогою моделі взаємозв'язку децентралізації та економічного зростання та проведення розрахунків на її основі, що є вкрай актуальною задачею на сьогодні.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Огляд емпіричної літератури дозволив визначити, що світова наука напрацювала велике розмаїття моделей економічного розвитку з врахуванням фіскальної децент-

ралізації. Так, К. Фукусакі разом з Л. де Мелло [1] та Л. де Мелло [2] окремо досліджували вплив децентралізації на макроекономічну стабільність, В. Оутс [3], Дж. Ехдаї [4], Дж. Джін [5] – співвідношення між фіскальною децентралізацією та розміром уряду, Х. Давуді і Х. Цзоу [6], С. Ілмаз [7], Л. Фелд [8], Н. Акаї та М. Саката [9], Р. Барро [10] – вплив децентралізації на економічне зростання тощо.

Серед українських науковців вагомий внесок у розвиток теорії фіскальної децентралізації внесли І. О. Уніна [11], М. І. Деркач [12] та ін., аналіз підходів до оцінювання рівня децентралізації здійснили О. Глуха та О. Бондаренко, Т. Сало [13, 14], методологію визначення ступеню податкової децентралізації, деволуції та деконцентрації запропоновано І. Волоховою [15] тощо.

Питання теоретичного обґрунтування процесу моделювання оптимальної структури доходної частини місцевих бюджетів в Україні в умовах фіскальної децентралізації освітів А. Гавриленко [16], розроблення сукупної багатофакторної моделі оптимізації потенціалу бюджету м. Києва на основі взаємозалежності фіскальних індикаторів (часток податкових, неподаткових доходів та трансфертів у доходах місцевого бюджету) та рівня видатків місцевого бюджету – Є. Волковський, Г. Котіна, М. Степура [17].

Однак ані систематизацію існуючих моделей впливу фіскальної децентралізації на економічний розвиток країни, ані розроблення відповідної моделі для України не здійснено.

3. Об'єкт, мета та задачі дослідження

Об'єкт дослідження – економічний розвиток.

Мета дослідження – вироблення пропозицій щодо побудови моделі для визначення впливу фіскальної децентралізації на економічний розвиток в Україні.

Для досягнення цієї мети здійснено:

- систематизацію розроблених моделей впливу децентралізації на економічне зростання на основі емпіричного аналізу опублікованих зарубіжними та вітчизняними науковцями праць;
- визначено можливість застосування окремих з них для України;
- запропоновано підхід до побудови відповідної моделі для регіонів України.

4. Методи та матеріали дослідження

Методи дослідження – аналіз, синтез, порівняння та узагальнення. Матеріалами для дослідження були наукові статті зарубіжних та вітчизняних науковців, статистичні збірники та бюлетені Держстату України.

5. Результати досліджень щодо систематизації розроблених моделей впливу децентралізації на економічне зростання та визначення можливості застосування окремих з них для України

Основою багатьох моделей, що оцінюють вплив фіскальної децентралізації на економічний розвиток, є виробнича функція Кобба-Дугласа у різній інтерпретації. Відповідно до Р. Барро, який навів теоретичне

обґрунтування залежності економічного росту від рівня децентралізації, виробнича функція має дві незалежні змінні – приватний капітал і державні витрати. Державні витрати складаються із суми витрат федерального, центрального, і регіонального урядів, або центрального і регіонального у разі унітарної системи правління:

$$Y = K^\alpha f^\beta s^\gamma, \quad (1)$$

де Y – ВВП (випуск) на душу населення; K – потоки приватного капіталу; f – витрати центрального уряду; s – витрати регіонального уряду. Всі змінні вимірюються на душу населення. Умова для коефіцієнтів: $1 > \alpha > 0$, $1 > \beta > 0$, $1 > \gamma > 0$, та $\alpha + \beta + \gamma = 1$ [10].

С. Ілмаз, слідом за Р. Барро, також використовує двусекторну модель – капітал поділяється на приватний (K_p) та державний (K_G). Державний сектор, який може отримати фінансування лише за рахунок податків, розподіляється на центральний та регіональний уряди:

$$K_G = g(K_f^\beta K_s^\omega). \quad (2)$$

Далі С. Ілмаз використовує функцію Кобба-Дугласа з різними компонентами державного сектору:

$$Y = L^\phi K_p^\alpha g(K_f^\beta K_s^\omega), \quad (3)$$

де Y – темпи росту ВВП на душу населення; L – темпи росту чисельності населення. Капітал центрального уряду – частка витрат уряду у ВВП, регіонального – рівень децентралізації, приватний капітал – частка приватних інвестицій у ВВП або темпи змін обсягів капіталу на одного зайнятого [7].

Х. Давуді та Хенг-фу Зу, базуючись на дослідженні Р. Барро, пропонують подібний підхід для моделювання впливу децентралізації на економічне зростання та знаку цього впливу:

$$Y = k^\alpha f^\beta s^\gamma l^\omega, \quad (4)$$

де Y – середньорічні темпи росту ВВП на душу населення; k – приватні інвестиції або частка інвестицій в основний капітал у ВВП; f – видатки федерального уряду; s – видатки центрального уряду; l – видатки локального уряду (частка урядових витрат відповідних урядів без трансфертів у загальному обсязі витрат загального уряду).

$$f + s + l = g,$$

де g – видатки загального уряду.

Рівень фіскальної децентралізації цими авторами визначається як витрати субнаціональних урядів у вигляді частки від загального обсягу державних витрат – фіскальна децентралізація зростає, якщо витрати регіональних та місцевих органів влади підвищується по відношенню до витрат федерального уряду [6].

Диференціюванням або логарифмуванням наведені рівняння приводяться до лінійного виразу. Коефіцієнти знаходяться за допомогою регресійного аналізу.

Всі автори наведених моделей застосовували їх для міжкраїнових порівнянь. У якості функції децентралізації використовувались:

- частка доходів місцевих бюджетів у загальному обсязі доходів зведеного бюджету;
- частка видатків місцевих бюджетів у загальному обсязі видатків зведеного бюджету;
- середнє арифметичне витратної та доходної децентралізації;
- частка податкових надходжень місцевих бюджетів у загальному обсязі податкових надходжень зведеного бюджету;
- частка податкових надходжень, які або база яких встановлюється субцентральним урядом, у загальному обсязі доходів субцентрального бюджету або у загальному обсязі податкових надходжень зведеного бюджету;
- частка податкових надходжень субцентрального бюджетів, які встановлюються центральним урядом, у загальному обсязі доходів субцентрального бюджету.

Моделі для оцінювання впливу децентралізації на розвиток регіонів окремої країни побудували дослідники Швейцарії, США та Російської Федерації. Для Швейцарії виробнича функція має вигляд:

$$Y_{it} = AL_{it}^{\beta_1} H_{it}^{\beta_2} K_{it}^{\beta_3} e^{\beta_0 D_{it} + \epsilon_{it}}, \quad (5)$$

де Y — реальний ВВП (температура); L — функція праці (кількість зайнятих); H — функція людського капіталу (витрати на освіту на одну особу); K — функція фізичного капіталу (капітальні інвестиції на одну особу); D — функція децентралізації; ϵ_{it} — технологічний чинник; i — номер кантону (1, ..., 26); t — рік (1980–1998); $\beta_1, \beta_2, \beta_3$ — коефіцієнт еластичності ВВП за відповідним фактором.

Логарифмування цієї виробничої функції приводить її до вигляду:

$$\ln Y_{it} = \beta_0 D_{it} + \beta_1 \ln L_{it} + \beta_2 \ln H_{it} + \beta_3 \ln K_{it} + \beta_4 \ln V_{it} + \epsilon_{it}, \quad (6)$$

де ϵ_{it} — помилка; V_{it} — вектор контрольних змінних.

У якості функції децентралізації (D_{it}) використовуються 5 змінних:

- доходна податкова децентралізація — частка податків у доходах кантонального бюджету;
- витратна і доходна децентралізації — частка витрат/доходів кантонального бюджету у витратах/доходах зведеного бюджету;
- гранти — загальний обсяг грантів/трансфертів на душу населення та, окремо, федеральні гранти/трансферти на душу населення;
- податкова конкурентоспроможність — різниця між обсягами податкових надходжень даного кантону та сусідніх кантонів по кожному податку (швейцарські франки);
- фрагментація — частка від ділення кількості комун на чисельність населення (перевірка гіпотези ефекту від масштабу);
- урбанізація — частка населення, що мешкає у містах.

У якості контрольних змінних використано чисельність населення та 2 даммі-змінні — мовна змінна та змінні щодо центральних кантонів [8].

У США дослідження впливу децентралізації на економічне становище штатів здійснювалося на основі більш простої моделі:

$$Y_i = a_0 + a_1 DEC_i + bX_i + \epsilon_i, \quad (7)$$

де Y — середній темп росту валового внутрішнього продукту штату на душу населення за період 1992–1996 рр.; DEC — функція децентралізації; X — вектор контрольних змінних; i — номер штату $i = 1, \dots, 50$.

Контрольні змінні:

- середній темп росту населення протягом 1988–1992 рр.;
- середній темп росту валового внутрішнього продукту штату на душу населення за період 1988–1992 рр.;
- частка студентів вищих навчальних закладів у загальній кількості населення у віці 18–24 років;
- частка місць, які отримали демократи, у законодавчих органах штату у 1992 р.;
- коефіцієнт Джіні, розрахований по доходах до виплати податків;
- даммі-змінна, що визначає, чи відноситься штат до південного регіону (Алабама, Арканзас, Флорида, Делауар, Джорджія, Кентуккі, Луїзіана, Меріленд, Міссісіпі, Північна Кароліна, Оклахома, Південна Кароліна, Теннессі, Техас, Вірджинія, Східна Вірджинія);
- частка патентів, отриманих штатом у загальній кількості патентів США, у 1992 р.;
- частка експорту штату до інших країн та інших штатів у валовому внутрішньому продукту штату.

Всі названі змінні, за винятком перших двох, включені у регресію у вигляді натурального логарифма від отриманого значення.

У якості децентралізації використано 5 змінних: співвідношення доходів місцевих бюджетів та доходів зведеного бюджету у 1992 р., співвідношення видатків місцевих бюджетів та видатків зведеного бюджету у 1992 р., частка власних надходжень до місцевих бюджетів у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів з урахуванням та без урахування федеральних трансфертів у 1992 р., середнє значення часток доходів і витрат місцевих бюджетів у загальних обсягах доходів і витрат зведеного бюджету [9].

Модель для Російської Федерації близька до американської моделі, але у якості змінних, що характеризують регіон, використовуються інші характеристики:

$$Y = POP^c INV^a DEC^b, \quad (8)$$

яке після диференціації набуває вигляду:

$$dY = \alpha d(INV) + b d(DEC) + c d(POP) + \epsilon, \quad (9)$$

де dY — темп росту ВВП на душу населення; $d(POP)$ — темп росту чисельності економічно активного населення; $d(INV)$ — темп росту інвестицій в основний капітал; DEC — функція децентралізації — темп змін частки податкових надходжень місцевих бюджетів у загальному обсязі зібраних податкових надходжень регіону; ϵ — помилка [18].

Для України, на думку автора, найбільш цікавими є останні три моделі, тому що вони застосовувалися для регіонів країни, а не для країни в цілому. Всі ці моделі можна перевірити на адекватність для українських реалій. При цьому, в американській моделі цікавими є перелік контрольних змінних, саме рівняння не цікаве і тому не має сенсу його використовувати. Отже, зупиняємось на адаптації двох рівнянь — (5) та (9).

Враховуючи, що Україна складається із 25 регіонів, причому м. Київ часто доводиться вилучати із розрахунків внаслідок значної відмінності його характеристик, у регресійне рівняння для регіонів України можна включати не більше 4-х змінних.

Тому у разі використання швейцарської моделі вектор контрольних змінних не можна використовувати, але вплив всіх інших характеристик бажано перевірити.

У разі адаптації російської моделі у рівняння можна включати по одній контрольній змінній, які визначити із переліку моделі (6) з урахуванням досвіду їх використання у моделях (1), (3), (4).

6. Обговорення результатів та пропозиції щодо побудови моделі взаємозв'язку фіскальної децентралізації та економічного зростання

Пропонується для побудови моделі взаємозв'язку фіскальної децентралізації та економічного зростання для України використати такі показники:

— залежна змінна — темп росту валового регіонального продукту (ВРП), темп росту ВРП на душу населення або ВРП на душу населення (у цьому випадку використовуємо натуральний логарифм цього значення);

— незалежні змінні — рівень децентралізації, темп росту капітальних вкладень або темп росту капітальних вкладень на душу населення, темп росту зайнятого чи економічно-активного населення. Вважаю, що для України фізичний капітал є однією з основних характеристик розвитку її регіонів з огляду на значний ступінь зносу основних засобів, яку не можна ігнорувати. Також можна використати обсяг капітальних вкладень на душу населення (натуральний логарифм);

— контрольні змінні — чисельність населення або темпи його змін, даммі-змінні, які визначають належність регіону до тих, що мають ВРП на душу населення, вище за середньоукраїнське значення, та тих, що перераховують трансферти з свого бюджету до державного бюджету; змінна якості людського капіталу — частка студентів у загальній чисельності населення відповідної вікової групи або кількість отриманих регіоном патентів на одного дослідника/частка отриманих регіоном патентів у загальній їх кількості.

У якості індикатора рівня фіскальної децентралізації пропонується використати:

1) частку податкових надходжень місцевих бюджетів у загальному обсязі фактично зібраних регіоном надходжень податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів;

2) частку доходів місцевих бюджетів (без трансфертів) у витратах регіону (без трансфертів);

3) частку від ділення кількості мун на чисельність населення (перевірка гіпотези ефекту від масштабу).

Після збору всіх необхідних даних побудувати регресійні рівняння для кожного випадку окремо, перевірити їх та отримані коефіцієнти на статистичну значимість та похибку, вибрати модель із найкращими характеристиками.

7. Висновки

В результаті проведених досліджень:

1. Здійснено аналіз та систематизацію існуючих моделей впливу фіскальної децентралізації на економічний розвиток.

Визначено, що для побудови таких моделей використовується виробнича функція Кобба-Дугласа, в якій залежною змінною найчастіше є темп росту валового внутрішнього продукту на душу населення, обов'язковими незалежними змінними виступають функції капіталу та децентралізації. Часто, але не завжди, до них додається функція праці. Майже всі дослідники додають також контрольні змінні — основні макроекономічні характеристики країни (регіону), наприклад, чисельність населення.

У разі міжкраїнових порівнянь капітал поділяється на приватний і державний, який, у свою чергу, розподіляється на капітал центрального і регіонального урядів. У якості функції праці може використовуватися чисельність населення, кількість зайнятого населення або ця функція може опускатися. У якості функції децентралізації різними авторами можуть застосовуватися однакові або різні показники. Найчастіше це — частка доходів/видатків/податкових надходжень місцевих бюджетів у загальних обсягах доходів/видатків/податкових надходжень зведеного бюджету.

У разі внутрішньокраїнових досліджень обов'язковою змінною є тільки децентралізація. У випадках США та Швейцарії використовується ще змінна людського або інтелектуального капіталу, для Швейцарії та Російської Федерації — фізичний капітал та функція праці. Також присутні контрольні змінні, у якості яких кожна країна обирає свої, загальною для всіх є тільки змінна «чисельність населення» або «темп» його зміни.

2. Визначено можливість застосування окремих з них для України. Найбільш прийнятними для адаптації до умов нашої країни є дві моделі, представлені рівняннями (5) та (9), тому що вони застосовувалися для регіонального аналізу, а не для міжкраїнових порівнянь.

3. Запропоновано підхід до побудови відповідної моделі для регіонів України.

Враховуючи, що Україна складається із 25 регіонів, причому м. Київ часто доводиться вилучати із розрахунків внаслідок значної відмінності його характеристик, у регресійне рівняння для регіонів України можна включати не більше 4-х змінних.

Пропонується для побудови відповідної моделі для України використати такі фактори — рівень децентралізації, темп росту капітальних вкладень або темп росту капітальних вкладень на душу населення, темп росту зайнятого чи економічно-активного населення, а також контрольні змінні: темп змін чисельності населення, 2 даммі-змінні — поділ регіонів на дві групи: 1) чий ВРП на душу населення вищий/нижчий за середньоукраїнське значення та 2) перераховують/не перераховують трансферти з місцевих бюджетів до державного. У якості контрольних змінних можливо використати

також темп змін населення регіону, частку студентів у загальній чисельності населення відповідного віку, частку отриманих регіоном патентів у загальній їх кількості по країні.

Подальші кроки включають побудову декількох моделей, проведення розрахунків на їх основі щодо впливу фіскальної децентралізації на економічне зростання, та відбір найбільш статистично значимих рівнянь.

Література

1. Fukasaku, K. Fiscal Decentralization and Macroeconomic Stability: The Experience of Large Developing and Transition Economies [Text] / K. Fukasaku, L. R. de Mello // Paper prepared for the 8th International Forum on Latin American Perspectives: Managing Fiscal Policy in Decentralised Democracies, OECD Headquarters, Paris, 20–21 November 1997. — P. 121–148.
2. De Mello, L. R. Jr. Fiscal Decentralization and Intergovernmental Fiscal Relations: A Cross-Country Analysis [Text] / L. R. de Mello // World Development. — 2000. — Vol. 28, № 2. — P. 365–380. doi:10.1016/S0305-750X(99)00123-0
3. Oates, W. E. Searching for Leviathan: An Empirical Study [Text] / W. E. Oates // The American Economic Review. — 1985. — Vol. 75, № 4. — P. 748–757.
4. Ehdai, J. Fiscal Decentralization and the Size of Government: An Extension with Evidence from Cross-Country Data [Text] / J. Ehdai. — Washington, D.C.: World Bank, 1994. — 22 p.
5. Jin, J. How does fiscal decentralization affect aggregate, national, and subnational government size? [Text] / J. Jin, H. Zou // Journal of Urban Economics. — 2002. — Vol. 52, № 2. — P. 270–293. doi:10.1016/S0094-1190(02)00004-9
6. Davoodi, H. Fiscal Decentralization and Economic Growth: A Cross-Country Study [Text] / H. Davoodi, H. Zou // Journal of Urban Economics. — 1998. — Vol. 43, № 2. — P. 244–257. doi:10.1006/juec.1997.2042
7. Yilmaz, S. The Impact of Fiscal Decentralization on Mfroeconomic Performance [Text] / S. Yilmaz // Proceedings. Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association. — 1999. — Vol. 92. — P. 251–260. — Available at: \www/URL: <http://www.jstor.org/discover/10.2307/41954660?uid=3739232&uid=2134&uid=391601571&uid=2&uid=70&uid=3&uid=391601561&uid=60&purchase-type=none&accessType=none&sid=21105984835931&showMyJstorPss=false&seq=2&showAccess=false>
8. Feld, L. P. Fiscal Federalism and Economic Performance: Evidence from Swiss Cantons [Electronic resource] / L. P. Feld, G. Kirchgässner // Marburg Working Papers on Economics. — 2004. — № 20. — Available at: \www/URL: http://www.uni-marburg.de/fb02/makro/forschung/gelbereihe/artikel/2004-20-GrowthFederalismFeld_gesamt.pdf
9. Akai, N. Fiscal decentralization contributes to economic growth: evidence from state-level cross-section data for the United States [Text] / N. Akai, M. Sakata // Journal of Urban Economics. — 2002. — Vol. 52, № 1. — P. 93–108. doi:10.1016/S0094-1190(02)00018-9
10. Barro, R. J. Government Spending in a Simple Model of Endogenous Growth [Text] / R. J. Barro // The Journal of Political Economy. Part 2: The Problem of Development: A Conference of the Institute for the Study of Free Enterprise Systems. — 1990. — Vol. 98, № 5. — P. 103–125.
11. Луніна, І. О. Бюджетна децентралізація: цілі та напрями реформ [Текст] / І. О. Луніна // Економіка України. — 2014. — № 11. — С. 61–75.
12. Деркач, М. І. Децентралізація фіскальних функцій держави у контексті забезпечення сталого розвитку України [Текст]: монографія / М. І. Деркач; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. — Д.: Стиль, 2011. — 419 с.
13. Глуха, Г. Я. Основні підходи щодо розрахунку рівня фіскальної децентралізації [Електронний ресурс] / Г. Я. Глуха, О. О. Бондаренко // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка. — 2011. — № 2. — С. 139–144. — Режим доступу: \www/URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsue_2011_2\(46\)_18.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsue_2011_2(46)_18.pdf)
14. Сало, Т. В. Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні [Електронний ресурс] / Т. В. Сало // Ефективність державного управління. — 2013. — Вип. 35. — С. 324–330. — Режим доступу: \www/URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efdu_2013_35_42.pdf
15. Волохова, І. С. Податкова децентралізація та методологія визначення її ступеня [Текст] / І. С. Волохова // Вісник соціально-економічних досліджень. — 2012. — Вип. 3(2). — С. 144–150. — Режим доступу: \www/URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vsed_2012_3\(2\)_24.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vsed_2012_3(2)_24.pdf)
16. Гавриленко, А. С. Моделювання оптимальної структури доходів місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації [Текст] / А. С. Гавриленко // Формування ринкових відносин в Україні. — 2012. — № 8. — С. 162–165.
17. Волковський, Є. Оптимізація структури бюджетного потенціалу м. Києва в умовах політики децентралізації [Текст] / Є. Волковський, Г. Котіна, М. Степура // Схід. — 2015. — № 1. — С. 5–11. — Режим доступу: \www/URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Skhid_2015_1_2.pdf
18. Мурадова, С. Г. Оценка влияния уровня фискальной децентрализации на динамику экономического роста в регионах Российской Федерации [Текст] / С. Г. Мурадова // Вестник Северо-Кавказского государственного технического университета. — 2009. — № 4(21). — С. 195–198.

ФИСКАЛЬНАЯ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ: МОДЕЛИ ЕЕ ВЛИЯНИЯ НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ

Одной из целей программы деятельности правительства Украины является децентрализация и региональное развитие, максимальная передача функций на местный уровень, в т. ч. дополнительных бюджетных полномочий. С целью обоснования экономической целесообразности бюджетной децентрализации систематизированы существующие модели взаимосвязи бюджетной децентрализации и экономического роста и предложен подход к построению модели влияния фискальной децентрализации на экономическое развитие регионов Украины.

Ключевые слова: фискальная децентрализация, экономическое развитие, моделирование.

Кваша Тетяна Костянтинівна, науковий співробітник, відділ державних фінансів, Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України», Київ, Україна, e-mail: tkvasha@mail.ru.

Кваша Татьяна Константиновна, научный сотрудник, отдел государственных финансов, Государственная организация «Институт экономики и прогнозирования Национальной академии наук Украины», Киев, Украина.

Kvasha Tatyana, State Organization «Institute for Economics and Forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences», Kyiv, Ukraine, e-mail: tkvasha@mail.ru